

Vaktmesteren kom og malte rommet mens vi øvde

Det rapporteres om sterk økning i arbeidsplasser i skjæringsfeltet kultur og næring. Men hva vet vi egentlig om disse arbeidsplassene? I statistikken over kulturnæringer står kulturskoler, bibliotek og museer oppført som kulturnæringer. Det er vel kanskje litt drøyt å kalle offentlige kulturarbeidsplasser for næringsvirksomhet? Det som er interessant er imidlertid at disse offentlige kulturarbeidsplassene faktisk utgjør en vesentlig del av arbeidsmarkedet for kunstnere og kulturarbeidere – for mange en forutsetning også for å drive egen næringsvirksomhet – i tillegg.

En kulturarbeiders arbeidsuke kan se slik ut:

Jeg jobber mye i distriktene og har i løpet av en uke 8 forskjellige arbeidssteder. Noen av dem jobber jeg på flere dager i uken, og tilbringer over 6 timer i bil. Det er fryktelig ensomt til tider og jeg møter sjelden andre kollegaer. Dette fører bla til at de av mine kollegaer som har 1 arbeidsplass ikke har noen forståelse for hva jeg egentlig holder på med, samtidig som de synes det er veldig bra med desentralisert undervisning. Jeg jobber med korps, og har veldig mange personer å forholde meg til i løpet av en uke, og det er mange forskjellige forventninger og behov. Spesielt på dager som 17.mai er det vanskelig å kunne møte alle forventningene, siden man ikke kan være på flere steder samtidig.

Dette er ingen unik historie. Norsk kulturforum og Musikernes fellesorganisasjon (MFO) gjennomførte våren og sommeren 2009 en internettbasert undersøkelse blant kulturskoleansatte som er medlem i MFO. Undersøkelsens tallmateriale er for lite til å komme med bastante utsagn. Men de personlige kommentarene gir et svært godt bilde av en kulturarbeiders hverdag.

Vi vet i dag lite om hvordan kulturarbeidsplassene fordeler seg mellom offentlig, frivillig og privat sektor; i hvilken grad kulturarbeiderne er ansatt bare ett sted eller har flere arbeidsgivere/opppdragsgivere; eller om de kun baserer seg på frilansvirksomhet.

Vi vet også forsvinnende lite om hva en offentlig kulturarbeidsplass betyr for kulturlivet generelt. Mange kommuner ønsker å trekke til seg kreative krefter for å styrke det lokale kulturlivet, men vi mangler grunnleggende kunnskap og strategier for dette. Dagens fokus på kultur og næring er i hovedsak konsentrert om innsatspunktet der enkeltmennesker ønsker å etablere næring – ikke i en overordnet og mer langsiktig strategi for lokalsamfunnsutvikling som helhet.

Tall fra MFO viser at 91% av de kulturskoleansatte jobber deltid; 18% i stillingsprosenter under 20%. Ansatte med små stillingsprosenter jobber kanskje i flere kulturskoler, men like gjerne i det frivillige kulturlivet, som ansatte i skoleverket for øvrig, som frilansere eller på Rema.

Mange rapporterer om vanskelig arbeidsmarked i egen region og leter etter større jobber og bredere jobbmuligheter. Den kulturelle skolesekken viser seg å ha relativt liten betydning for kulturskoleansatte, mens frivillig kulturliv har relativt stor betydning som inntektskilde.

Undersøkelsen forteller om vanskelige arbeidsforhold både mht arbeidsmiljø, konfliktnivå, arbeidstid, mulighet for planlegging og oppfølging. Selv om noen peker på arbeidstiden som en fleksibel mulighet, mener de fleste at arbeid kvelder og helg i lengden er ødeleggende for familielivet og egen fritid.

Om jeg kunne flytte undervisningen til dagtid ville det være en drømmesituasjon. Om ikke dette kan skje, kommer jeg til å søke større stilling i videregående siden dette er på dagtid og i et arbeidsmiljø. Dette til tross for at jeg liker kulturskolen best.

Undervisnings- og framføringslokaler er et kapittel for seg.

Jeg er henvist til å undervise i garderoben. Står praktisk talt i dusjen og jobber.

Vi har utstyret vårt på et sted og bærer det med oss på bussen tre ganger i uken.

At vaktmesteren kommer og maler rommet, eller at undervisningsrommene vaskes mens læreren jobber med sine kulturskoleelever er i beste fall tankeløst. Med dagens priser for kulturskoleundervisning og svært kort og tilmålt undervisningstid bør slike ting ikke forekomme. For de fleste av oss virker slike arbeidsforhold urimelige. Det er også respektløst overfor de barna som ønsker opplæring.

Kulturarbeidere i kulturskolen er gjennomgående høyt utdannede kunstnere og pedagoger. Mange av dem startet kanskje sin opplæring som 6-7 åring i en kulturskole. De er svært ofte sentrale aktører i det frivillige kulturlivet, enten som ansatte, men like gjerne som foreldre til kulturaktive barn.

Det er en utfordring i alle lokalsamfunn at kulturlivets komplekse nettverks- og samarbeidsstrukturer behandles separat og uavhengig av hverandre. **Profesjonelle kulturarbeidere** er en viktig ressurs i alle lokalsamfunn, og de har samarbeidsrelasjoner til et bredt spekter av både offentlige, frivillige og private aktører.

Kulturløftet II fokuserer på **bedre levekår for kunstnere**. Muligheten for arbeid er avgjørende for å bedre levekårene for kunstnerne. Det er en utfordring å skape levedyktige kunst- og kulturmiljøer over hele landet, men distriktene trenger nettopp dette for å utvikle egen region. Regionene trenger kunstnerne og kunstnerne trenger arbeidsmulighetene.

Vi har allerede mange dyktige kunstnere og kulturarbeidere som trenger mer jobb. Hvert år utdannes det nye kunstnere. Vi er kry av kunstnerne våre når de lykkes. Men vi gir dem ikke de arbeidsmulighetene de trenger; vi bruker heller ikke deres kunnskaper og kompetanse.

November 2009
Åse V Festervoll
Generalsekretær
Norsk kulturforum